

SCIENTIA
PARÁDI József
Rendvédelem = rendészet?

ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-3368-2944>

DOI: 10.31628/RTHXXI.2012.37-38N.258-262p

A rendvédelem terminológia a rendszerváltás nyomán jött létre, a kiüresedett pártállami terminológia helyett. Mintegy 10 éve azonban a magyar rendvédelem terén tevékenykedő elméleti szakemberek egy részét olyan impulzusok érték, amelyek arra ösztökélték őket, hogy a neoliberais szemléletet követő irányzatot alakítsanak ki a magyar rendvédelem fogalmai terén is. Ekkor a – korábban mindenki által egységesen használt – rendvédelmi terminológia¹ helyett áttértek a rendészeti terminus technicus-ra. Tulajdonképpen mindegy volna, hogy egy fogalmat milyen szakkifejezéssel illetünk. Gondot jelent azonban, hogy a rendészet kifejezést a liberális értékrend szerinti tartalommal töltötték fel, amelyet mindenkire rá kívánnak erőltetni, azt egyedüli lehetséges állami elvárásként feltüntetve.

Úgy gondolom, hogy egy olyan kitüntetett világnézetet favorizáló terminológiát, amely nem a magyar nemzetet tekinti elsődlegesnek, hanem egy ideológia doktréner kinyilatkoztatásain nyugszik, azt nem lehet a magyar terminus technicusnak tekinteni. Más gondok is akadnak azonban a rendészet terminológia kapcsán.²

1. A rendészet terminológiát létrehozók azt hirdetik, hogy az úgynevezett modernitásban – ez alatt lényegében a polgári típusú berendezkedést értik – jött csupán létre a rendvédelem.³

Ezzel szemben a rendvédelem terminológiát használók úgy gondolják, hogy az emberi társadalom létrejötte óta a rendet valamilyen formában mindig fenntartották. Ennek a története pedig nem más, mint a rendvédelem-történet. A rendvédelem tehát nem kirekesztő jellegű. Ellenkezőleg – tértől és időtől függetlenül – a rendvédelem valamennyi megvalósult modelljét a rendvédelem-történet részének tekinti, függetlenül attól, hogy egy adott modell mely világnézeti elvárásokkal egyeztethető össze.⁴

2. A rendészet terminológia hirdetői a kifejezés eredetét az 1700-as évekre vezetik vissza.⁵

A rendészet kifejezést azonban évszázadokon keresztül egészen más tartalommal használták, mint amit jelenleg tulajdonítanak annak a rendészet terminus technicus használói. A rendészet kifejezés ugyanis a jogágiság kialakulásával jött létre a jogtudomány részeként. A rendvédelem fogalom használói nem csupán jogi tartalmúnak tekintik a rend védelmét, hanem annál összetettebb tartalmú témakörnek tartják a rendvédelmet, bár annak a jogi részét is fontosnak tekintik.⁶

3. A rendészet terminológia hirdetői a rendészetet önálló tudománynak vélik, amely az újkorban fejlődött ki.⁷

Ezzel szemben a rendvédelem terminus technicust használók a rendészetet a jogtudomány részének tartják. Álláspontjuk szerint rendvédelem nem tudó-

mány, hanem tevékenység, amely mögött nem egy tudomány, hanem több tudományterület áll, mint például a kriminálpedagógia, kriminálpszichológia, kriminálpszociológia stb. A rendvédelmi jog pedig egyértelműen az állam- és jogtudomány részét alkotja. Sem a rendészeti jog, sem pedig a rendészeti jog egyik ágaként meghatározható rendvédelmi jog nem képez önálló tudományt.⁸ Az érintett tudományágak nem művelhetőek egy közös metodikával, hanem kizárólag az anyatudomány módszereivel gondozhatók. A rendvédelemnek, illetve a mások által rendészetnek nevezett szakterületnek tehát nincsen önálló tudományterülete mivel a szakterület érdekében művelt valamennyi rész tudomány egy meglévő tudományterülethez tartozik. Ezért tehát az önálló rendészettudomány gondolata nem más, mint fikció, mivel nem rendelkezik sem önálló tudományterülettel, sem pedig olyan metodikával, amely kizárólag e „tudomány” művelésére alkalmas.⁹

Véleményem szerint nyilvánvaló, hogy a rendészet fogalmának neoliberais átértelmezése nem hozott létre új tudományt, hanem olyan trójai faló szerepét tölti be, amely a tudomány álcája mögé bújva kívánja a neoliberais eszmevilág rendvédelmi vetületét általánossá tenni.

Ebből a helyzetből fakadóan a rendészet kontra rendvédelem ellentétet nem tudományos, illetve szakmai kérdésnek tekintem, hanem olyan politikai offenzívának tartom, amelynek semmi köze a tudományhoz, illetve a szakterület műveléséhez.

Az úgynevezett neoliberais irányzat vonzáskörébe tartozók mereven ragaszkodnak a rendészet terminológia átértelmezett tartalmához. A katonai függetelmi viszonyok szerint működő rendvédelmi testületeket például alkalmatlannak tartják hivatásuk teljesítésére.¹⁰ Ezen meggyőződésüktől az sem tántorította el őket, hogy a történelmi tények ennek ellent mondanak.¹¹ Azt szeretnék, hogy a magyar állam hivatalos terminológiájává váljék az átértelmezett terminus technicus. Vajon elvárható é, hogy a magyar állam olyan szakkifejezést fogadjon el, amely a magyar nemzet Kárpát-medencei történetéből is csupán a XVIII. századtól napjainkig terjedő időszak rendfenntartását tekinti a tárgyának, bár azt is foghíjasan? Nemzeti rendvédelem-történetünk többi részére pedig úgy tekint, mint valami idegen képződményre, amelynek semmi köze a magyarsághoz! Nem inkább arról van szó, hogy nemzeti történelmünkkel, vagy annak egyes időszakaival van bajuk a klasszikus rendészet fogalom terminológiát átértelmezőknek? Ők a történelmünket sajátos preconcepciójuk szerint osztályozó álláspontjukat szeretnék ráerőltetni mindenkire azáltal, hogy világnézeti alapú felfogásukat magyar álláspontként igyekeznek feltüntetni. Ezzel szemben áll a rendvédelem terminus technicus használók felfogása, akik nem vetik el történelmünk egyetlen szeletét sem, mivel úgy gondolják, hogy ezen időszakokban esetlegesen jelentkező negatív tapasztalatokból is lehet tanulni.¹²

Álláspontom szerint nem helyes, sőt káros a világnézeti színtfalak mögé sáncolva elítélni, vagy felmagasztalni egy-egy szakmai terminológiát. Egyszerűen többről van szó. Függetlenül attól, hogy a magyar nemzet mely világnézeti csoportosulásához tartozónak tekintik magukat a szakterminológián vitázók, a

nemzeti érdeket alapelvnek kell tekinteni. Márpedig a nemzet történetének nagy részét figyelmen kívül hagyó irányzat egyszerűen nem lehet érdeke a magyar-ságnak.¹³

Ugyanez a helyzet a témát a nemzetköziség, a tudomány nemzetek feletti-ségéből fakadó nézőpont esetében is. Nem lehet tudománynak tekinteni azt, aminek nincs önálló szakterülete és olyan független metodikája, amely kizárólag az adott szakterület művelésének a sajátja.¹⁴

A rendészet-tudomány mellett lándzsát törők további fő érve, hogy a világ fejlett országaiban is használatos e fogalom, vagy legalábbis terjedőben van a használata, tehát nekünk is át kell vennünk. Véleményem szerint ez a téveszme rokon azzal a számársággal, hogy ami régi az egyben rossz is. Álláspontom szerint ugyanis, ami máshol bevált nem feltétlenül állja meg a helyét a magyar társadalom, kulturális, politikai és gazdasági környezetében.

Ettől függetlenül azonban a rendészet-tudomány kifejezés külföldi elfogadottsága hamis állítás. Nem vitatom ugyan, hogy szinte mindig és mindenütt akad néhány követője a különböző téveszméknek. A mértékadó körök azonban külföldön sem fogadják el a rendészetet abban az értelemben tudománynak, ahogyan azt a szakterület magyarországi átértelmezői hirdetik. Valóban használják a „Lajtán túli területeken” a rendőrtudományok terminológiát. Ezalatt azonban nem egy különálló tudományt értenek, hanem a rend fenntartásának eredményes kivitelezése érdekében művelt tudományágakat. A frissen alakult szlovák és szlovén tudományos akadémiák megbicsaklásának tartom a „rendőrtudomány” elfogadását, amely sokkal inkább a rendvédelmi lobbik erejét demonstrálja ezen országokban, mint a tudományos akadémiák működésének a kiforrottságát.¹⁵ Ezek a „szépítő” csúsztatás kísérletek is arra utalnak, hogy a rendészet-tudomány szószólói nem a tudományt akarják gyarapítani, hanem más céljaik vannak, amelynek az elérése érdekében nem riadnak vissza a kevésbé etikus módszerek igénybevételeitől sem.

A hierarchia útvesztőiben lobbizók, az érdekcsoportok közt manőverezők, hangzatos látszaterveikkel nemlétező tudományokat kreálva persze érhetnek el sikereket. Ezeknek azonban semmi közük a valódi tudományhoz. E szármalmas képződményeik pedig elenyésznek, amint a hatalmi csoportok érdekei módosulnak. A tudománytörténetbe valószínűleg az érdekcsoportok által manipulált hatalom torzóiként fognak bevonulni.

Jegyzetek:

¹ FINSZTER: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái.

² PAPP

³ FINSZTER: *A rendészet elmélete*. 59.p.

⁴ PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet.

⁵ FINSZTER: *A rendészet elmélete*. 61.p.

⁶ PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére.

⁷ SZIKINGER: 41.p.

⁸ -MEZEY: Rendvédelmi jog a két világháború között.

- Idem: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949.

⁹ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.

- ¹⁰ FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem.
¹¹ PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.
¹² PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*.
¹³ PARÁDI: A rendvédelem védelmében.
¹⁴ PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet.
¹⁵ HOLER K. – CHALKA R.: *Rendőrtudományok és ambíciók*.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- FINSZTER: *A rendészet elmélete*. — FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete*. Budapest, 2003, KJK-KER-SZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. HU-ISBN 963 224 701 9.
 HOLER K. – CHALKA R.: *Rendőrtudományok és ambíciók*. [Ford. Rendőrtiszti Főiskola] Pozsony, 2000.
 PARÁDI: *A magyar rendvédelem története*. — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris. HU-ISBN 963 047 958 3.

TANULMÁNYOK

- FINSZTER: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái. — FINSZTER Géza: A közigazgatás és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái. *Belügyi Szemle*, XLVI. évf. (1998) 1. sz. 34–40. p. HU-ISSN 1218-8956.
 FINSZTER: Rendészet vagy rendvédelem. — FINSZTER Géza: Rendészet vagy rendvédelem. *Belügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 86–96. p. HU-ISSN 1218-8956.
 MEZEY: Rendvédelmi jog a két világháború között. — MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 61–63. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
 Idem: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. — MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 63–67. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
 PAPP — PAPP Judit: Rendvédelem vagy rendészet. *Új Rendészeti Tanulmányok*, III. évf. (1998) 1. sz. HU-ISSN 1416-5511.
 PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 98–147. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

- PARÁDI: Rendvédelem vagy rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem vagy rendészet. *Belügyi Szemle*, XLIX. évf. (2001) 2. sz. 97–108. p. HU-ISSN 1218-8956.
- PARÁDI: Rendvédelem kontra rendészet. — PARÁDI József: Rendvédelem kontra rendészet. 7–12. p. In HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Határőrség és rendészet*. Pécs, 2002, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja. 190 p. /Pécsi Határőr Tuományos Közlemények, 1./ HU-ISSN 1589-1674. A tanulmány korábbi változata 2002 júniusában Pécsen hangzott el a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja által szervezett hadtudományi tudományos konferenciasorozatnak a „*Határőrség és rendészet*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére. — PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: Honvédelem rendvédelem válaszcikkére. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), XIV. évf. (2008) 17. sz. 51-56. p. HU-ISSN 1216-6774.
- PARÁDI: Rendvédelem védelmében. — PARÁDI József: Rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek* (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), XVI. évf. (2009) 19. sz. 88–98. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2005. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZIKINGER — SZIKINGER István: A rendvédelem jogi alapkérdései. *Új Rendészeti Tanulmányok*, II. évf. (1997) 1. sz. HU-ISSN 1416-5511.